בג א מיי׳ פ״ד מהלכות

יו״ד סי׳ שעט סעיף ה: מד ב מיי׳ פי״ג שכ

:דרבנן ב

בוה ג מיי שם הל״ח סמג

בור ד מיי׳ פ״ד שם הל״ה

חורה אור השלח

1. וַיִּרְא יְיָ וַיִּנְאָץ מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו:

2 על הז על החוריו לא 2. עַל בַּן עַל בַּװוּן יוּ לא. יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת יְתֹמְיוּ וְאֶת אַלְמְנֹתָיוּ לֹא יְרָחֵם

ְּבֶּה נָבְלְּהְבּרְי לְּתְּ וְבֵּבְּ בִּי כָלוֹ חָנֵף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דֹבֵר נְבָלָה בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה:

לנו שריד כמעט כסדם

ישעיה א ט ישעיה א ט ישעיה א ט

4. שִׁמְעוּ דְבֵר יְיָ קְצִינֵי סִרם הַאֲזִינוּ תוֹרַת

. כי ידעתיו למעו אשר 5. כי ידעתיו למעו אשר

יְצַנֶּיָה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אֲחֲרָיו וְשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָּ אַחֲרָיו וְשְׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָּ

לְעֲשׁוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יִיְּ עַל אַבְרָהָם אַת אֲשֶׁר דִּבֶּר

אֶלהֵינוּ עַם עַמרָה:

ישטיה מ מז

ישעיה א י

סמג שם טוש"ע יו"ד

כי תניא ההיא "בברכת המזוז כי קאמר רבי

יוחנן יבשורה ואלא הא ידאמר רבי יצחק

אמר רבי יוחגן יסברכים ברכת חתנים

בעשרה וחתנים מן המנין וברכת אבלים

בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכה בשורה

מי איכא אלא כי קאמר רבי יוחנן ברחבה

ואלא הא דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן

מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה

וחתנים מן המנין וברכת אבלים בעשרה כל

שבעה ואין אבלים מן המנין ברכת רחבה כל

שבעה מי איכא משכחת לה בפנים חדשות

כי הא דרב חייא בר אבא מקרי בניה

דריש לקיש הוה ואמרי לה מתני בריה

דריש לקיש הוה שכיב ליה ינוקא יומא קמא

לא אזל לגביה למחר דבריה ליהודה בר

נחמני מתורגמניה אמר ליה קום אימא

מלתא כל קביל ינוקא פתח ואמר יוירא ה'

וינאץ מכעם בניו ובנותיו דור שאבות

מנאצים להקב"ה כועם על בניהם ועל

בנותיהם ומתים כשהם קמנים ואיכא

דאמרי בחור הוה והכי קאמר ליה בעל כן

על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו ואת

אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומרע וכל

פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד

ידו נטויה @מאי ועוד ידו נטויה אמר רב חנן

בר רב הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה אלא °כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה

מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים

אבלים מן המנין דקאמר ברכה בשורה מי איכא אלא ע"כ היינו ברכת המזון והדרן קושיא לדוכתין דקתני ואבלים מן המנין ואוקמינן בברכת המזון ולפירש הקונטרס לא קשיא מידי דכי קתני ואבלים מן המנין היינו להצטרף לזימון לומר נברך שאכלנו משלו אבל ברכת אבלים שמברכים בברכת המזון קאמר רבי יוחנן דאינו מן המנין לכך לריך לפרש כי תניא ההיא בברכת המזון היינו ברכת אבלים שבברכת המזון מכאן משמע שברכת אבלים שבברכת המזון לא הוי אלא בעשרה מדסליק אדעתיה דמקשן דאיירי בברכת אבלים שבברכת המזון וקאמר בעשרה והוה ניחא ליה בהכי אי לאו משום דקתני לעיל בברייתא ואבלים מן המנין אם כן לריך עשרה: אלא בי קאמר ר' יוחנן ברחבה.

אי גרסינן אלא משמע דההיא דלעיל נמי מעמיד ברחבה ותימה למה הולרכו תרי מילי דר׳ יוחנן ההיא דלעיל והך ולריך לומר דחדא מכלל חברתה אחמר ההיא דלעיל מכללא דהך אבל אי ל"ג אלא ניחא דלעיל איירי בשורה והכא ברחבה בלא פנים חדשות ומימרא שלישית של רבי יוחנן הוצרך להשמיענו דבפנים חדשות אין אבלים מן המנין ואי נקט ההיא ה"א איפכא דוקא מיום רחשון וחילך חבל ביום רחשון שייכי טפי ומברכים לה בלא י': האומר

שנה למובה נהפך עליו לרעה אתא לנחומי צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב את לאתפוסי אדרא אמר ליה קום אימא מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל הגדול ברוב גדלו אדיר וחזק ברוב נוראות מחיה מתים במאמרו עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא מלתא כנגר אבלים פתח ואמר אחינו המיוגעים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם לחקור את זאת זאת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית רבים שתו רבים ישתו כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל נחמות ינחם אתכם ברוד מנחם אבלים אמר אביי רבים שתו לימא רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא דאר"ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוִםי סלעולם אל יפתח אדם פיו לשטו אמר רב יוסף מאי קרא יכסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר ליה ישמעו דבר ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אבלים פתח ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו ◌ּ (שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו') אחינו בעל הגמול ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא מלתא כנגד כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלט הושע עמך ישראל מן הדבר ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם מרם נקרא ואתה תענה ברוך אתה עוצר המגפה אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא ייעשרה כוסות תקנו חכמים בבית

האבל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו וארבעה לאחר אכילה 🗷 אחד כנגד הזן ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד כנגד המוב והממיב הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חזני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה מאי רבן גמליאל דתניא ״בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו מניחים אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן ונהגו יכל העם אחריו להוציא בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ∞בצרדא בר זווא: אמר רבי אלעזר

בר תניא ההיא בברכת המזון. פיי בקונטרס להצטרף עם ב׳ - בברכם המזון. להצטרף לג' לומן עליו שהרי הוא חייב בכל המצוח: לזימון שהרי הוא חייב בכל המצוח ואין נראה לר"י דא"כ לא בשורה. כשהיו חורין מן הקבר היו עושין שורה סביב האבל לנחמו אתא לאשמועינן אלא דחייב במצות והוה ליה למימר בהדיא דחייב ומושיבין אותוש והן עומדים סביב ואמרי בסנהדרין (דף יע.) אין במלות ועוד דא"כ מאי פריך ליה מברכת אבלים בעשרה ואין שורה פחות מי': ברחבה. כשמברין את האבל סעודה ראשונה משל

אחרים כדאמרינן במועד קטן (דף ס:) היו מברין אותו ברחבה ומברכין שם ברכת אבלים כדמפרש להמיה ברוך מנחם אבלים: אמר ליה. למתורגמניה: כל קביל ינוקא. לנגד המאורע דברים ניחומים על מיתת הילד: וירא ה'. מה עשו אבות: וינאד מכעם. שהכעיסוהו וגרמו לו לפקוד על בניהם ובנותיהם: ואים דאמרי. לא תינוק היה המת אלא בחור היה והך קרא אמר על בחוריו וגו': של ע' שנה. ועוד דריש כמו ועד עולמו של אדסי נטויה נהפכח מנווד לכנו: אמא לנחומי צעורי מצער ליה. בתמיה. מוכיחו על פניו שבשביל עונו מת בנו: חשיב חם לחספוםי חדרת. חשוב חתה למעלה לתופסך ואת בניך בעון הדור דקי"לי בזמן שלדיקים בדור לדיקים נתפסים על הדור שנאמר וממקדשי תחלו (יחוקאל ט): האל הגדול ברוב גודלו. בברוך פתח בה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל הגדול וכו': אחינו המיוגעים כו'. ברכה הסמוכה לחברתה היא וכן סדורות על הסדר: באבל הזה מנו לבבכם לחהור זחת שוחת עומדת לעד. שהכל מתים ולא תבכו יותר מדחי: משתה רחשונים לימח. משתה ראשונים הוא: בבריתו של אברהם. שגמל חסדים דכתיב (בראשית כא) ויטע אשל ר"ת אכילה שתיה לויה 0: עשרה כוסות. להרבות לו בשתיה כדכתיב (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש: קודם אכילה. שהיו רגילין להמשיך פרפראות לפני סעודה כגון כיסנין וסופגנין ואיסקריטין ובאותם פרפראות משקין לאבל ג' כוסות: אחד כנגד הזן. על כל ברכה שותה הכום ומוזגין לו אחר: כנגד חזני העיר. תקנו להם ברכה עליו לפי שהיו שמשי העיר להתעסק במתים ובשחר לרכי ליבור: פרנסי העיר.

שהיו עשירים מבזבזים ממונם

להבורת עניים: כנגד בהמ"ה.

תקנו עליו ברכת ניחומים שינחמנו

המקום בבניינו מאבלנו שאנו

מתחבלים עליו כעל מת: כנגד

ר"ג. לקמן מפרש: ליושנה. עשרה

כוסות: הולחת המת. שהיו קוברים אותו בכלים יקרים כגון שיראין

וסרקות: בלרדת בר זוות. בגד

קנבום שאינו שוה אלא דינר:

מגילה ג) שבת דף לג., ד) ברכות יט. ס. ע"ש, כ) ס"ח [פסחים קי.], ז) מ"ק כו: [תוספתא נדה פ"ט], מ) [גי׳ הערוך לדרא ועיין ופרש"י בגדי קנבוס אבל בשאלחות איתא בלרדא כדאיתא לפנינון, ט) בס"א נוסף: על הארץ, י) בס"א נוסף: שהן ע' שנה דכת' מי שנותינו בהם שבעים שנה, ל) [שבת לג:], () [וע"ע רש"י סוטה י. ד"ה פונדק],

גליון הש"ם גמ' כל המנכל פיו. עיין ט"ו יו"ד רסי' קכד:

הגהות הגר"א (אם נמ' (אחד כנגד הזן כו' עד הטוב והמטיב) תא"מ וואפשר דהם כנגד ד' ומפשר הטם כנגד ל ברכות האמורים למעלה פתח ואמר כו׳ ואולי על כל כום אומר ברכה א'):

. הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה. ולא הולרך אדם לפרש למה נכנסה והמנצל פיו בכך